

แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

The guidelines for strategic academic management in schools under the Secondary educational Service Area office 19

ศิริธานี ปราบหลอด¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ²
Siranee Prablord¹, Pacharawit Chansirisira²,

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 การดำเนินการมี 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และศึกษาการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ระยะที่ 2 การหาแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ 10 คน เพื่อประกอบการร่างแนวทาง และนำร่างแนวทางไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

² Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ
ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 สภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และระดับปัญหาในการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ประกอบด้วยภารกิจและขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมและเป็นไปได้ ผลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์

ABSTRACT

The aims of This research were 1) Secondary educational Service Area office 19 2) by Sampling. The instrument used to research was questionnaires using a 5 level scale The percentage and standard deviation (SD) were used statistically for data analysis. The results of the research were as follows :

1) Strategic academic management of school under the secondary educational Service Area office 19. State academic management 4 aspect at a high level as a whole and in each aspect. The aspect with the highest mean was the internal quality Assurance then, the development

of learning process, internal supervision and the development of school curriculum. The problem academic management 4 aspect at a low level as a whole and the aspect with the lowest mean was the development of school curriculum then, the development of learning process, the internal supervision and the internal quality assurance.

2) The guidelines for strategic academic management in schools under the Secondary educational Service Area office 19. Tasks and academic framework consisted of 4 aspects of the development of school curriculum, the development of learning process, the internal supervision and internal quality assurance.

3) The experts 5 opined that this model was appropriate and feasible. The results as a whole and in each aspect were at a high level.

Keywords : guidelines for strategic academic management

บทนำ

งานวิชาการเป็นงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังประกอบด้วยงานหลายๆ ด้าน ทั้งงานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิดการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้นิยามผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง งานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกว่างานวิชาการ (กมล ภูประเสริฐ. 2545 : 6) จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลการบริหารวิชาการเป็นพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 17 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล

ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 29)

การบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษาจึงต้องทำหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ในการที่จะนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารและการจัดการ ซึ่งปัจจุบันมีการนำเอาแนวคิดและเทคนิคในการบริหารแบบใหม่ๆ มา

ใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพสำหรับประเทศไทยที่นิยมและรู้จักกันได้แก่ ระบบควบคุมคุณภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารเวลา การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น ซึ่งระบบและแนวคิดด้านการบริหารคุณภาพเหล่านี้ต่างก็มีการดำเนินการและประสบความสำเร็จมาแล้วในหลายๆ แห่ง โดยเฉพาะในองค์กรธุรกิจ แต่ถ้านำแต่ละระบบมาวิเคราะห์ จะเห็นว่าต่างก็มีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันไป (บรรจง จันทมาศ. 2542 : 89)

จากหลักการและข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการนำหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จะทำให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เป็นการบริหารที่มีการวางแผนเชิงรุก และมีกระบวนการที่มีการจัดทำอย่างต่อเนื่อง โดยมีกรณีพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งนี้จะทำให้การบริหารงานวิชาการบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร ทำให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ต้องการได้ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์จะให้คำตอบพื้นฐานสำคัญแก่องค์กร คือเราจะทำอะไร เราจะทำเพื่อใคร เราจะบรรลุเป้าหมายอะไร

และเราจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทาง 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และ 5) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ (จินตนา บุญบงการและณัฐพันธ์ เขจรนนท์. 2548 : 19-20) ซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการที่มีความต่อเนื่อง และน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ทำหน้าที่ให้การศึกษและพัฒนาผู้เรียนที่เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาจึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ประกอบกับผู้วิจัยเป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้รับผิดชอบในงานวิชาการของโรงเรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เพื่อได้เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาและนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียน

มัธยมศึกษา ให้มีคุณภาพให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีขอบเขตในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำนวนทั้งสิ้น 2,011 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 119 คน และครูผู้สอน 1,892 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. 2551 : 34-35) และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทฤษฎี งานวิจัย และสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารวิชาการเชิงกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) โดยแต่ละข้อคำถามมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

แบบสอบถามแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/ระดับปัญหาในการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ ในสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

ตอนที่ 3 เป็นแบบกรอกข้อมูลแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารวิชาการเชิงกลยุทธ์

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้คำถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งทางการบริหาร คุณวุฒิสูงสุด สถานที่ทำงาน วันที่ให้สัมภาษณ์ และประสบการณ์ ในการทำงานและการบริหารที่สำคัญ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก ความสำคัญและระดับความต้องการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. แบบประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยข้อค้นพบที่ได้จาก

การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทฤษฎี งานวิจัย และสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยผู้วิจัยใช้แบบประเมิน เพื่อหาคุณภาพแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหาระดับคะแนนความถูกต้อง เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำร่างแนวทางและคู่มือการใช้งานไปทดลองใช้งานได้ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน

วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกลุ่ม และเรียบเรียงข้อมูล โดยการจัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ให้ได้แนวทางการบริหารวิชาการเชิงกลยุทธ์ในด้านองค์ประกอบสำคัญ การนำแนวทางไปใช้ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการใช้แนวทางและผลงานสำคัญที่จะเกิดขึ้นหลังการใช้แนวทางแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกกับแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารวิชาการเชิงกลยุทธ์รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินร่างแนวทางและคู่มือการใช้งานทางการ

บริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหาระดับคะแนนความถูกต้อง เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำร่างแนวทางและคู่มือการใช้งานไปทดลองใช้งานได้ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน

3. ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการโดยวิเคราะห์เนื้อหา จัดลำดับความสำคัญ และนำเสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคุณลักษณะที่ต้องการวัดและการระบุทิศทางของแบบวัด (Index of Congruence : IOC) โดยใช้สูตร คือ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 103)

2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item - Total Correlation)

บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 86)

3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการหา แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม คือ สถิติพื้นฐาน ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ร้อยละ (Percentage)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย โดยการสรุปความได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ

ภายใน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา

พบว่าปัญหาพบว่า การบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ระดับปัญหาในสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ประกอบด้วย ภารกิจและขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนว

ทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ลำดับสูงสุด ได้แก่ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการนิเทศรื่องลงมาคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับส่วนรายชื่อมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ทุกข้อ

5. ผลการจัดทำคู่มือการดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เป็นเอกสารรูปเล่ม มีสาระสำคัญประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

อภิปรายผล

การอภิปรายผลผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลของการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้คือ

1. สภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การประกันคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีการดำเนินการเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพสถานศึกษาที่เป็นระบบครบวงจรอย่างมีคุณภาพและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการ

ประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ศศิธร บัวทอง และคณะ (2555 : 98) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพ ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์

และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานไว้ 8 ข้อ ซึ่งเครื่องมือในการบริหารคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นตามหลักการประกันคุณภาพและกฎกระทรวงที่สามารถทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ขับเคลื่อนอย่างมีระบบและมีคุณภาพในแต่ละรอบปีการศึกษาก็คือ วงจร PDCA

สภาพที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ 4 การมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการวางแผนการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2548 : เว็บไซต์) กล่าวว่าปัญหาอุปสรรคของการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 2 ประเด็น สำคัญ คือ การขาดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และการขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งปัญหาทั้งสองประการส่งผลต่อคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้น นอกจากนี้ ครูมีความเคยชินกับการรับหลักสูตรที่สำเร็จแล้วไปใช้ในการสอนมากกว่า การพัฒนาหลักสูตรด้วยตนเอง

ดังนั้นความตั้งใจหรือแรงจูงใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองจึงมีน้อย ขาดความร่วมมือที่จะมาทำงานร่วมกันจะมีครูจำนวนน้อยที่ทุ่มเทให้กับงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากตนเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง เช่น เป็นฝ่ายวิชาการของโรงเรียน เป็นหัวหน้าหมวด หัวหน้าสาย หรือเป็นบุคคลที่มีคำสั่งให้ทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งยังขาดการรายงานผลการพัฒนาหลักสูตร การจัดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหามากเวลาเรียนอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดภาระหน้าที่แก่บุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้เหมาะสมกับคุณวุฒิประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญหรือภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับ กัมพล ชันทะวงษ์ (2555 : 109) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญาไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเฉพาะการติดตาม

ประเมินผลการใช้หลักสูตรและการจัดทำรายงานผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีสาเหตุมาจากคณะกรรมการการสถานศึกษาและคณะผู้จัดทำหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรไม่ชัดเจนเมื่อมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการอย่างเร่งรีบในระยะเวลาอันสั้น ทำให้คณะครูในโรงเรียน ขาดความเชื่อมั่นในความถูกต้องตามเหมาะสมของหลักสูตรของตนเอง

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการหาแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ฉบับร่าง แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ประกอบด้วยภารกิจและขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ 4 ด้านได้แก่

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของผู้วิจัยในแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของการใช้หลักสูตร
2. การบริหารจัดการการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
4. การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับดอกฝ้าย ทศเกตุ (2553 : 53) พบว่าแนวทางการบริหารวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาต้องมีการอบรมเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสถานศึกษาต้องเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของผู้วิจัยในแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางดังนี้ 1. การสำรวจปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ 4. การประเมินผลและปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับกัมพล ชันทะวงษ์ (2555 : 111) พบว่าการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ 1) พัฒนาครูให้เข้าใจแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์หลักสูตรและการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) วัดและประเมินผล พร้อมนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 7) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอน แก่ครูโดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

2.3 การนิเทศภายใน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของผู้วิจัยในแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศภายใน ซึ่งมีแนวทางดังนี้ 1. การวางแผนนิเทศ 2. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 3. ปฏิบัติการนิเทศ 4. การประเมินผลการนิเทศและรายงานผล ซึ่งสอดคล้องกับถิ่นไทย แก้วสำโรง (2550 : 179) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านบุเจ้าคุณ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การดำเนินการในวงรอบที่ 1 นั้นใช้กลยุทธ์ ได้แก่

การศึกษาดูงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกิดความสนใจกระตือรือร้น และตระหนักเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน การประชุมปฏิบัติการ ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอนในทิศทางที่ดีขึ้น และการนิเทศภายใน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการด้านการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับกัมพลขันทะวงษ์ (2555 : 113) พบว่าแนวทางการนิเทศภายในประกอบด้วย 1) สร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดหน้าที่ในกระบวนการนิเทศอย่างชัดเจน 3) ดำเนินการนิเทศภายในให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่อง เป็นระบบและมีกระบวนการ 4) สรุปผลการนิเทศ ไปวางแผนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 5) กำกับติดตามความก้าวหน้า หลังการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

2.4 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ผู้วิจัยในแนวทางการ

บริหารงานวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางดังนี้ 1. การควบคุมคุณภาพ 2. การตรวจสอบคุณภาพ 3. การประเมินคุณภาพ สอดคล้องกับประยูร เจริญสุข (2553 : 218) ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพิจารณาตามลำดับดังนี้ 1. การวัดและประเมินมาตรฐานการเรียนรู้ครอบคลุมทุกมาตรฐาน 2. คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพได้มาตรฐาน 3. การกำหนดกรอบแนวทางและรูปแบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา 4. การทำและใช้เครื่องมือในการประเมินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากสภาพจริง 5. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่สามารถใช้ได้อย่างทั่วถึงทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาคควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

และควรให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณในการบริหารจัดการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ

1.2 สถานศึกษาควรทำการศึกษาคู่มือการดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ให้เข้าใจ โดยเฉพาะขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการรูปแบบอื่น เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม

2.2 ควรดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการวิจัย และดำเนินการ สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการพัฒนาของทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เมธาภิปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กัมพล ชันทะวงษ์. (2555). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญาไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินตนา บุญบงการ และณัฐฐพันธ์ เขจรนันท์. (2548). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา : พื้นที่ยังไม่ถึง*. (ออนไลน์) แหล่งที่มา <http://ci.psru.ac.th/article/04-09-2548-21-46-28.doc>. 1 พฤศจิกายน 2557.
- ดอกฝ้าย ทศเกตตุ. (2553). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บรรจง จันทมาศ. (2542). *ระบบการบริหารคุณภาพ ISO 9000*. ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรส.

- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- . (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประยูร เจริญสุข. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- .